

Obsah

- Byl jednou...* 9
Minulost a vzpomínka. Než se objevil člověk. Obrovští ještěři. Země bez života. Slunce bez Země. Co jsou dějiny?
- Největší vynálezci, jací kdy žili* 12
Heidelberská spodní čelist. Neandertálský člověk. Prehistorie. Oheň. Nástroje. Jeskynní lidé. Řeč. Malby. Kouzla. Doba ledová a starší doba kamenná. Mladší doba kamenná. Kolové stavby. Doba bronzová. Lidé jako ty a já.
- Země na Nilu* 17
Král Menes. Egypt. Hymna na Nil. Faraon. Pyramidy. Náboženství starých Egyptanů. Sfinga. Hieroglyfy. Papyrus. Převrat ve Staré říši. Achnatonovy reformy.
- Neděle, pondělí* 23
Mezopotámie dnes. Vykopávky v Uru. Hliněné destičky a klínové písmo. Chammurabiho zákony. Kult hvězd. Původ názvů pro dny. Babylonská věž. Nabúkadnesar.
- O jediném Bohu* 30
Palestina. Abraham z Uru. Potopa. Egyptské zajetí. Mojžíš a rok odchodu z Egypta. Saul, David, Šalamoun. Rozdělení říše. Zánik Izraele. Proroctví. Babylonské zajetí. Návrat. Starý zákon a víra v Mesiáše.
- T.y. u.m.í.š. č.í.s.t.* 34
Hláskové písmo. Féničané a jejich obchodní stanice.
- Hrdinové a jejich zbraně* 36
Homérovy písně. Schliemannovy vykopávky. Králové námořních lupičů. Kréta a labyrint. Dórské stěhování. Hrdinské zpěvy. Řecké kmeny a jejich kolonie.

- Nerovný boj* 41
 Peršané a jejich víra. Kyros dobývá Babylon. Kambyses v Egyptě. Dareiova říše. Povstání ionských měst. První válečná výprava. Druhá válečná výprava a bitva u Marathonu. Xerxovo tažení. Thermopyly. Bitva u Salaminy.
- Dvě malá města v jedné malé zemi* 46
 Olympijské hry. Delfské orákulum. Sparta a spartánská výchova. Athény. Dracon a Solon. Lidové sněmy a tyranové. Periklova doba. Filozofie. Sochařství a malířství. Architektura. Divadlo.
- Osvícený a jeho země* 53
 Indie. Mohendžo-daro, město z doby Uru. Vpád Indů. Indogermánské jazyky. Kastovnictví. Bráhma a stěhování duší. „To jsi ty“. Královský syn Gautama. Osvícení. Vykoupení z bolesti. Nirvána. Buddhovi následovníci.
- Velký učitel velkého národa* 58
 Čína před Kristovým narozením. Čínský císař a šlechta. Význam čínského písma. Konfucius. Smysl forem a zvyků. Rodina. Vládce a poddaný. Lao-c'. Tao.
- Největší dobrodružství* 63
 Peloponéská válka. Delfská válka. Filip Makedonský. Bitva u Chaironeie. Rozpad perské říše. Alexandr Veliký. Zničení Théb. Aristoteles a jeho vědění. Diogenes. Dobyetí Malé Asie. Gordický uzel. Bitva u Issu. Dobyetí Týru a Egypta. Alexandrie. Bitva u Gaugamely. Tažení do Indie. Póros. Alexandr jako vládce východu. Alexandrova smrt a následovníci. Helénismus. Alexandrijská knihovna.
- O nových bojovnicích a nových bojích* 72
 Itálie. Řím a pověst o jeho založení. Boje patricijů s plebejci. Zákon dvanácti desek. Římský charakter. Vpád Galů. Dobyetí Itálie. Pyrrhus. Kartágo. První punská válka. Hannibal. Pochod přes Alpy. Quintus Fabius Maximus. Kanny. Poslední vzepětí. Scipionovo vítězství nad Hannibalem. Dobyetí Řecka. Kato. Zničení Kartága.
- Nepřítel historie* 78
 Císař Čchin Š'-chuang-ti. Pálení knih. Knížata z provincie Čchin a jméno Čína. Čínská zeď. Dynastie Chan. Učení úředníci.

- Vládci západního světa* 80
 Římské provincie. Silnice a vodovody. Legie. Bratři Gracchové. Chléb a hry. Marius. Kimbrové a Teutoni. Sulla. Vzbouření otroků. Julius Caesar. Boje v Galii. Vítězství v občanské válce. Kleopatra. Reforma kalendáře. Zavraždění Caesarovo. Augustus a císařství. Umění.
- Radostná zvěst* 89
 Ježíš Kristus. Kristovo učení. Kříž. Pavel v dopise Korintským. Císařský kult. Nero. Požár Říma. První pronásledování křesťanů. Katakomy. Titus rozbořil Jeruzalém. Rozprášení Židů.
- Jak se žilo v říši a na jejích hranicích* 93
 Činžovní domy a vily. Římské lázně. Koloseum. Arminius a bitva v Teutoburském lese. Hranice římské říše. Rozličná náboženství v římských vojenských oddílech. Traianovy boje v Dácii. Boje Marka Aurelia u Vídně. Vojáctví císaři. Rozpad Itálie. Rozšíření křesťanství. Diokleciánova reforma. Poslední pronásledování křesťanů. Konstantin. Založení Konstantinopole. Rozdělení římské říše. Křesťanství jako státní náboženství.
- Bouře* 99
 Hunové. Vizigóti. Stěhování národů. Attila. Papež Lev Veliký. Romulus Augustulus. Odoaker a konec starověku. Ostrogóti a Theoderich. Ravenna. Justinian. Corpus iuris a Hagia Sofia. Konec Gótů. Langobardi.
- Začíná hvězdná noc* 105
 Temný středověk? Víra a pověra. Svátí na sloupích. Benediktini. Záchrana antické kultury. Význam klášterů. Chlodvíkův křest. Role kněží v říši Merovejců. Bonifác.
- Není Boha kromě Boha a Mohamed je jeho prorok* 109
 Arábie, pouštní země. Mekka a Kaaba. Mohamedův původ a život. Pronásledování a útek. Medina. Boj o Mekku. Poslední kázání. Dobyty Palestiny, Perzie a Egypta. Požár alexandrijské knihovny. Obléhání Konstantinopole. Dobyty severní Afriky a Španělska. Bitva u Tours a Poitiers. Kultura Arabů. Arabské čísllice.

- Dobyvatel, který uměl i vládnout* 117
 Merovejci a majordomové. Franská říše. Karel Veliký. Boje v Galii, Itálii a Španělsku. Avari. Války se Sasy. Hrdinské písně. Korunování na císaře. Poselství Há-rúna al-Rašída. Rozdělení a rozpad karolinské říše. Svatopluk. Vikingové. Normanské říše.
- Boj o vládu nad křesťany* 122
 Východ a Západ v karolinské době. Kulturní rozkvět v Číně. Vpád Maďarů. Král Jindřich. Ota Veliký. Rakousko a Babenberkové. Lenní právo a nevolnictví. Hugo Kapet. Dánové v Anglii. Duchovní léno. Spor o investituru. Řehoř VII. a Jindřich IV. Canossa. Robert Guiscard a Vilém Dobyvatel.
- O rytířích* 128
 Rytíři a jezdci. Hrady. Nevolníci. Páže, panoš, pasování na rytíře. Rytířské povinnosti. Služba dámě. Turnaje. Rytířské básnictví. „Píseň o Nibelunzích“. První křížová výprava. Gottfried z Bouillonu a dobytí Jeruzaléma. Význam křížáckých výprav.
- Císaři za rytířských časů* 135
 Fridrich Barbarossa. Výměnný obchod a peněžní hospodářství. Italská města. Císařství. Odpor Milána a jeho pád. Slavnost pasování na rytíře v Mohuči. Třetí křížová výprava. Fridrich II. Guelfové a ghibellini. Inocenc III. Magna charta. Vládcí na Sicílii. Konec štaufovského rodu. Čingischán a vpády Mongolů. Doba bez císaře a pěstní právo. Pověst o hoře Kyffhäuser. Rudolf Habsburský. Vítězství nad Otakarem. Počátek habsburské moci.
- Města a jejich obyvatelé* 146
 Trhy a města. Obchodníci a rytíři. Cechy. Stavba katedrál. Žebraví mniši a kazatelé. Pronásledování Židů a kacířů. Papeži v babylonském zajetí. Stoletá válka s Anglií. Jana z Arku. Dvorský život. Univerzity Karla IV. a Rudolfa Zakladatele.
- Nový věk* 152
 Florentští občané. Humanismus. Znovuzrození starověku. Rozkvět umění. Leonardo da Vinci. Medicejští. Renesanční papežové. Nové myšlenky v Německu. Knihtisk. Střelný prach. Konec Karla Smělého. Maxmilián, poslední rytíř. Lancknechti. Boje v Itálii. Maxmilián a Dürer.

- Nový svět* 159
 Kompas. Španělsko a dobytí Granady. Kolumbus a Isabela. Objevení Ameriky. Novověk. Kolumbův osud. Dobyvatelé. Hernán Cortés. Mexiko. Montezumova smrt. Portugalci v Indii.
- Nová víra* 165
 Stavba chrámu sv. Petra v Římě. Lutherovy zásady. Hus, Lutherův předchůdce. Spálení papežova dopisu. Karel V. a jeho říše. Vyplenění Říma. Říšský sněm ve Wormsu. Luther na Wartburgu. Překlad Bible. Zwingli. Kalvín. Jindřich VIII. Úspěchy Turků. Rozdělení říše.
- Církev bojující* 171
 Ignác z Loyoly. Tridentský koncil. Protireformace. Bartolomějská noc. Filip II. Bitva u Lepanta. Odpadnutí Nizozemska. Královna Alžběta. Marie Stuartovna. Zánik španělského loďstva. Anglické obchodní stanice v Americe. Indické obchodní společnosti. Počátky anglické světovlády.
- Strašlivá doba* 177
 Pražská defenestrace. Třicetiletá válka. Gustav Adolf. Valdštejn. Vestfálský mír. Zpustošení Německa. Pronásledování čarodějnic. Vznik vědeckého obrazu světa. Přírodní zákony. Galilei a jeho proces.
- Jeden nešťastný a jeden šťastný král* 182
 Karel I. Stuart. Cromwell a puritáni. Vzestup Anglie. Bohatství Francie. Richelieuova politika. Mazarin. Ludvík XIV. Královo vstávání. Versailles. Peníze pro krále. Bída rolníků. Loupeživé války.
- Co se mezitím událo ve východní Evropě* 188
 Turecké výboje. Povstání v Uhrách. Obléhání Vídně. Jan Sobieski a osvobození Vídně. Princ Evžen Savojský. Ivan Hrozný. Petr Veliký. Založení Petrohradu. Karel XII., švédský král. Jízda do Stralsundu. Rozšíření ruské moci.
- Skutečně nová doba* 194
 Osvícenství. Tolerance, rozum a lidskost. Kritika osvícenství. Vzestup Pruska. Fridrich Veliký. Marie Terezie. Pruská armáda. Velká koalice. Sedmiletá válka. Josef II. Zrušení nevolnictví. Překotné reformy. Americký boj za nezávislost. Benjamin Franklin. Lidská práva a černošští otroci.

- Násilný převrat* 200
 Kateřina Veliká. Ludvík XV. a Ludvík XVI. U dvora. Venkovští šlechtici jako soudci. Rokoko. Marie Antoinetta. Svolání generálních stavů. Útok na Bastilu. Vláda lidu. Národní shromáždění. Jakobíni. Gilotina a revoluční tribunál. Danton. Robespierre. Hrůzovláda. Vítězství nad cizími vojsky. Rozum. Direktorium. Sousední republiky.
- Poslední dobyvatel* 206
 Napoleon na Korsice. Do Paříže. Obléhání Toulonu. Dobytí Itálie. Výprava do Egypta. Státní převrat. Konzulát a Napoleonův zákoník. Císař Francouzů. Vítězství u Slavkova. Konec římské říše národa německého. František I. Kontinentální blokáda. Vítězství nad Rusy. Španělsko a lidový odpor. Aspern a Wagram. Německé povstání. Velká armáda. Ústup z Ruska. Bitva u Lipska. Vídeňský kongres. Napoleonův návrat z Elby. Waterloo. Sv. Helena.
- Člověk a stroje* 217
 Biedermeier. Parní stroj. Parolod. Lokomotiva. Telegraf. Prádelnický stroj a mechanický tkalcovský stav. Uhlí a železo. Rozbíjení strojů. Socialistické myšlenky. Marx a jeho učení o třídním boji. Liberalismus. Revoluce v roce 1830 a v roce 1848.
- Daleko za oceány* 224
 Čína do 18. století. Opiová válka. Tchajpchingské povstání. Úpadek Číny. Japonsko kolem roku 1850. Revoluce za obnovení císařovy moci. Modernizace Japonska s cizí pomocí. Amerika od roku 1776. Otrokářské státy. Sever. Abraham Lincoln. Občanská válka.
- Dvě nové říše v Evropě* 230
 Evropa po roce 1848. Císař František Josef a Rakousko. Německý spolek. Francie za Napoleona III. Rusko. Konec španělské moci v Jižní Americe. Osvobození balkánských národů. Boj o Konstantinopol. Sardinské království. Cavour. Garibaldi. Bismarck. Reforma armády v rozporu s ústavou. Bitva u Hradce Králové. Sedan. Založení německé říše. Pařížská komuna. Bismarckova sociální reforma. Propuštění.

- Boj o rozdělení světa* 236
Průmysl. Trhy a surovinové zdroje. Anglie a Francie. Rusko-japonská válka. Itálie a Německo. Závody ve zbrojení. Rakousko a země na východě. První světová válka. Nové zbraně. Revoluce v Rusku. Amerika zasahuje. Mírový diktát. Pokrok vědy. Konec.
- Kousíček světových dějin, který jsem sám zažil – ohlédnutí zpět z roku 1998* 244
Růst počtu obyvatel na zeměkouli. Porážka centrálních mocností v první světové válce. Rozdmýchávání nenávisti. Zmizení tolerance z politického života v Německu, Itálii, Japonsku a v Sovětském svazu. Hospodářská krize a začátek druhé světové války. Propaganda a skutečnost. Vyvražďování Židů. Atomová bomba. Kladné stránky vědeckého rozvoje. Zhroucení komunistických systémů. Mezinárodní humanitární pomoc jako důvod k naději.
- Život a dílo Ernsta H. Gombricha* 255